

ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТЕНЦІАЛУ СОЦІАЛЬНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ КРАЇНИ

¹Науково-дослідний економічний інститут Міністерства
економічного розвитку та торгівлі України

Розкрито категорію потенціалу соціальної конкурентоспроможності країни. Запропоновано підходи до визначення соціально-економічного потенціалу та загальну модель дослідження потенціалу соціальної конкурентоспроможності країни, розкрито основні її складові. Також проведено аналіз демографічних показників України, показників бідності, рівня безробіття. Доведено, що забезпечення високого рівня потенціалу соціальної конкурентоспроможності країни можливе за умов поліпшення трудових ресурсів потенціалу, а саме його інноваційного фактора. Розкрито головні індикатори якості життя.

Ключові слова: потенціал соціальної конкурентоспроможності країни, соціальний потенціал, безробіття, соціальний капітал, людський капітал.

Вступ

В основі дослідження потенціалу соціальної конкурентоспроможності (ПСКС) країни лежить поняття соціального потенціалу суспільства, його визначення для різних рівнів господарювання. Саме тому сьогодні виникла необхідність обґрунтувати економічний зміст цієї категорії та довести, що потенціал соціальної конкурентоспроможності (ПСКС) країни є елементом соціальної конкурентоспроможності країни.

Дослідженням проблем реалізації потенціалу соціальної конкурентоспроможності країни займалися такі вчені, як А. Гальчинський, В. Геєць, Я. Жаліло, О. Любченко, Н. Лебедева, О. Грішнова, Е. Лібанова, В. Куценко, Ю. Привалов, С. Штирбул, Е. Каргаполова, Л. Ільчук, М. Портер.

Традиційно сутність поняття «соціальний потенціал» можна розглядати як суму «суспільних та індивідуальних можливостей — демографічних, освітніх, професійних, соціально-інфраструктурних, працевлаштування тощо» [15], як характеристики населення, як носія «...демографічного, трудового, освітнього, інтелектуального потенціалів і потенціалу культури, які можуть бути оцінені за допомогою сукупності відповідних статистичних показників» [13]. Це структурно-якісні характеристики соціально-демографічних ресурсів та умов життя.

Сучасні підходи орієнтовані на використання названих характеристик для ефективного досягнення соціальних цілей. Так, характеризуючи соціально-економічний потенціал регіону, О. М. Любченко визначає соціальний потенціал як «...сукупність соціально-економічних факторів, джерел, стимулів, форм підвищення ефективності використання продуктивних сил, сукупність ресурсів і властивостей, що визначають можливості стійкого й ефективного функціонування соціально-економічної системи в динамічних зовнішніх умовах» [12].

М. А. Белорусова розглядає соціальний потенціал регіону, з одного боку, як систему елементів, що безпосередньо визначають соціальну активність населення цього регіону і, відповідно, можливості здобуття населенням регіону соціально значимих результатів у різних сферах суспільного буття — трудовою, соціально-політичною і духовною; а з іншого боку, як безпосередній потенціал людини — її здоров'я і довголіття, освіта, професіоналізм, духовно-етичні якості; умови для розвитку потенціалу і реалізації його (у тому числі матеріальна база і кадри, технології соціальної сфери; синергетична діяльність людини, окремої групи і всього співтовариства в суспільстві, що оновлюється) [3]. С. А. Штирбул пов'язує його із формуванням нових стимул-реакцій і мотивів економічного розвитку, інновацій, які забезпечують нові форми з'єднання чинників виробництва і ресурсів, що є синергетичним ефектом від суми його складових [18].

Основний текст

Доцільно наголосити на необхідності ширшого бачення потенціальних можливостей, що представляють сутність соціального потенціалу, тому пов'язуємо його з необхідністю забезпечення міжнародних конкурентних переваг та високого соціального конкурентного статусу країни. Перш за

все зазначимо, що конкурентоспроможний розвиток країни у соціальному розумінні необхідно розглядати як динамічний соціально-економічний процес, спроможний забезпечити членам суспільства матеріальний добробут та умови соціального розвитку на рівні світових стандартів.

Під потенціалом соціальної конкурентоспроможності (ПСКС) країни розуміється сукупність зовнішніх і внутрішніх у порівнянні з іншими країнами соціальних можливостей, реалізація яких створює конкурентні переваги в процесі реалізації соціальних цілей сталого розвитку і забезпечує високий конкурентний статус та стійкі конкурентні позиції у загальносвітовому рейтингу. ПСКС країни тісно пов'язується зі стратегічними цілями розвитку суспільства і включає низку показників, які визначають реальний стан, джерела, можливості, засоби, запаси, здібності, ресурси, соціальний та людський капітал на макро-, мета- і мікроекономічному рівнях, які разом можуть забезпечити реалізацію соціальної стратегії розвитку суспільства у довгостроковій перспективі. Загальну модель дослідження ПСКС показано на рис. 1.

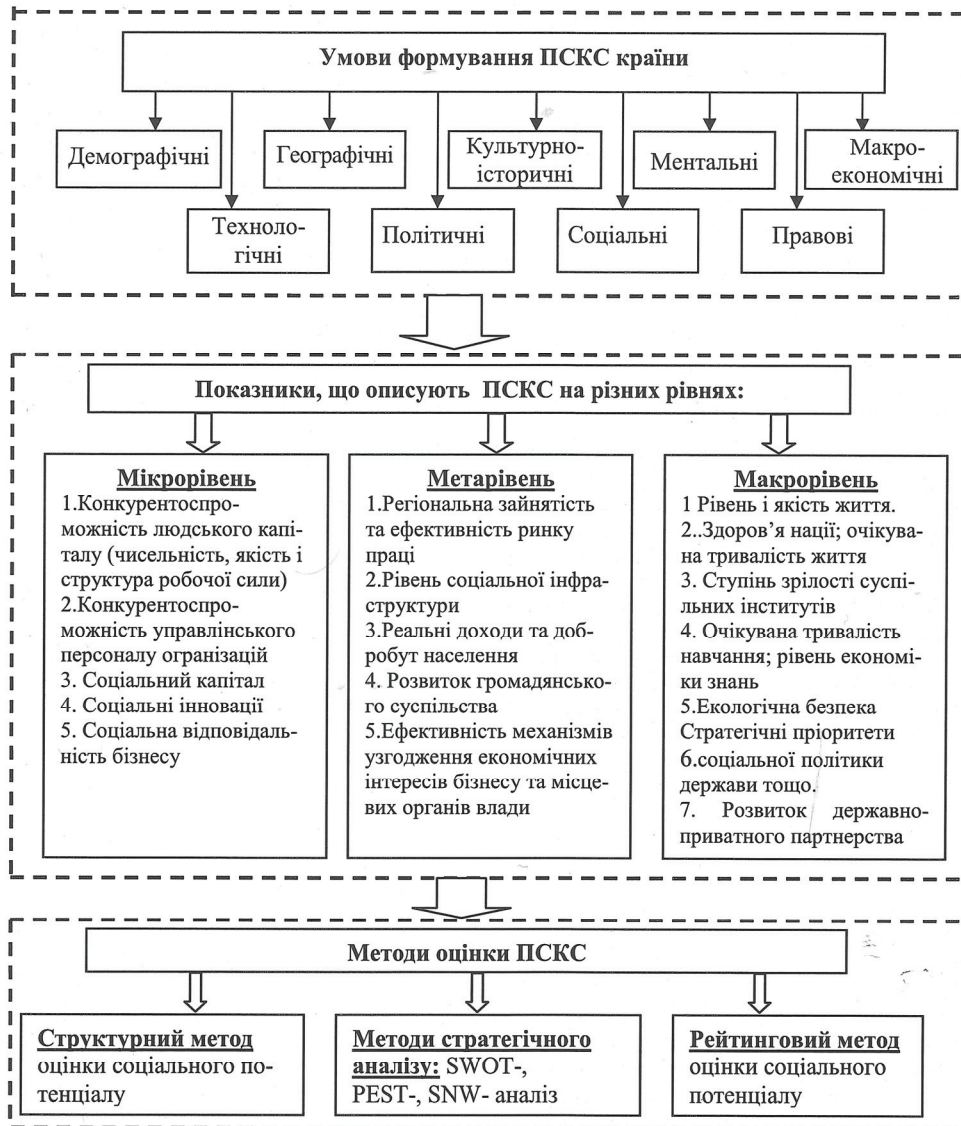

Рис. 1. Загальна модель дослідження потенціалу соціальної конкурентоспроможності країни

Примітка. Складено автором самостійно

Об'єктивною детермінантою соціального потенціалу є демографічна складова. Вона характеризується загальною чисельністю населення, його віково-статевою структурою, контингентом жінок плідного віку, показниками народжуваності і смертності, природного приросту, захворюваності, тривалості життя та іншими характеристиками. Хоч Україна посідає сьоме місце серед європейських країн за чисельністю населення, вона має негативні тенденції розвитку демографічних процесів.

Протягом 2000-х років чисельність населення в Україні скоротилася більш ніж на 3 млн осіб (табл. 1)

Таблиця 1

Основні демографічні показники України у січні—квітні 2007—2013 рр. [14]

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Чисельність наявного населення на 1 травня (осіб)	46533710	46263079	46061403	45888365	45706126	45573607	45495252
Середня чисельність наявного населення за січень—квітень (осіб)	46589878	6317872	46102559	45925656	45742330	45603622	45524150
Природний приріст, скорочення (–) населення (осіб)	–117016	–114997	–87479	–80476	–77761	–69035	–73166
Кількість народжених (осіб)	147705	154007	167550	160101	157200	164263	157798
Кількість померлих (осіб)	264721	269004	255029	240577	234961	233298	230964
Кількість померлих дітей у віці до 1 року (осіб)	1610	1629	1600	1498	1465	1444	1305
Міграційний приріст, скорочення (–) населення (осіб)	4680	5412	5168	5894	5353	9005	15371
Загальний коефіцієнт природного приросту, скорочення (–) (на 1000 осіб ¹)	–7,6	–7,5	–5,8	–5,3	–5,1	–4,6	–4,9
Загальний коефіцієнт народжуваності (на 1000 осіб ¹)	9,7	10,1	11,0	10,6	10,5	10,9	10,5
Загальний коефіцієнт смертності (на 1000 осіб ¹)	17,3	17,6	16,8	15,9	15,6	15,5	15,4
Коефіцієнт смертності дітей у віці до 1 року (на 1000 живонароджених)	10,4	10,3	9,4	8,9	8,9	8,6	7,6
Загальний коефіцієнт міграційного приросту, скорочення (–) (на 1000 осіб ¹)	3,1	3,5	3,4	3,9	3,6	6,0	10,3

Примітка. ¹ — розраховано на наявне населення.

На сьогодні рівень тривалості життя в Україні на 15 років нижчий, ніж у Японії, на 14,5 років нижчий, ніж у Швейцарії, на 14 — ніж в Італії. Згідно з даними національного демографічного прогнозу Інституту демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України чисельність населення країни до кінця 2025 р. становитиме 43,5 млн осіб, а до кінця 2050 р. — 39 млн, при цьому депопуляційні втрати у 2025 р. наблизяться до 217 тисяч, а у 2050-му становитимуть понад 242 тис. осіб [10].

У структурі ПСКС країни важливу роль відіграє трудовий потенціал, який визначається як сукупність реальних та потенційних якісних та кількісних характеристик працездатного населення (або трудових ресурсів), які використовуються або можуть бути використані в процесі праці. Кількісні характеристики визначаються чисельністю працездатного населення, економічно активного населення, трудових ресурсів, обсягом приросту трудових ресурсів. Якісні характеристики робочої сили — це передусім освіта, професійна підготовка, кваліфікація, культурний рівень, стан здоров'я та фізіологічний стан, морально-психічні якості, відношення до праці та інші. Показники трудового потенціалу визначають певні характеристики ПСКС країни, оскільки впливають на рівень продуктивності та обсяги і структуру виробництва, технологічний рівень і якість продукції, а також характеризують конкурентоспроможність робочої сили, можливості формування та використання людського і соціального капіталу.

За даними Держслужби зайнятості (ДСЗ) сьогодні в Україні 20,4 млн осіб зайнятого населення, у тому числі 10,6 млн найманих працівників. У 2011 р. серед зайнятих у віці 15—70 років кожен 5-й (тобто 20 %) працював в АПК або в промисловості, кожен 6-й — в торгівлі, 12-й — в освіті [5].

У забезпеченні високого рівня ПСКС країни через поліпшення характеристик трудового потенціалу, зростання його інноваційності необхідно враховувати як соціально-демографічні,

так соціально-культурні механізми. Сьогодні в середньому по Україні фактично кожна шоста економічно активна особа має вік більше 50 років, висока частка працюючих осіб пенсійного віку. Зростання рівня зайнятості (67,2 %) на фоні скорочення чисельності працездатного населення свідчить про збільшення частки працюючих пенсіонерів. Старіння населення зумовлене збільшенням частки осіб пенсійного віку та формуванням регресивної вікової структури (частка осіб пенсійного віку становить зараз в середньому в країні майже 24 % у загальній структурі населення, частка дітей — 15,5 %). Деформація вікової структури веде до зростання рівня демографічного навантаження на працюючих, не дає можливості підвищити соціальні стандарти життя пенсіонерів та працюючих, є причиною зубожіння та бідності (демографічне навантаження на працюючих становить 1,4 особи непрацюючих, що майже вдвічі більше, ніж у країнах ЄС).

Певною мірою географічні та низка інших (економічних, технологічних, соціально-політичних, історико-культурних) чинників визначають причини та умови міграції робочої сили. Для сучасної України найтиповішим залишається вплив населення за кордон. Його основна причина полягає в системній кризі перехідного періоду, гальмуванні реформ, що можуть покращити умови життя. Економічні негаразди супроводжувалися падінням доходів населення, збільшенням безробіття, яке наприкінці 1990-х років становило 11—12 % працездатного населення, згодом скоротилося, однак на початку 2013 р. зафіксовано на рівні 8,6 % за методологією МОП. Тобто, без роботи перебували 1755 тис. громадян [14].

Ще одна пов'язана із якістю людського капіталу характеристика ПСКС країни — це якість соціального капіталу. Як стверджує Л. Поліщук, «...успіх будь-якої країни все більшою мірою визначається якістю соціального капіталу. Запаси соціального капіталу можуть помітно відрізнятися між суспільствами, регіонами і країнами і ці коливання суттєво впливають на стан економіки і суспільства» [17]. Сутність соціального капіталу визначається як «своєрідний ресурс, який дозволяє людям завдяки соціальним зв'язкам одержувати певні переваги та нові можливості для розширення вибору та задоволення своїх потреб» [6], як сукупність господарських взаємодій, традиційних норм і правил, формальних та неформальних обмежень, які визнаються суб'єктами господарської діяльності [11], як відносини солідарності, взаємодопомоги, колективізму [4]. Його формування відбувається тривалий період, має національні особливості та може стимулювати розвиток соціально-економічних процесів й сприяти реалізації найважливіших цілей суспільства. Цим він виступає якісною характеристикою ПСКС країни. Важливість довіри в соціальних процесах високо цінує Ф. Фукуяма: «... Добробут країни, а також її конкурентоздатність на фоні інших країн визначаються однією універсальною культурною характеристикою — притаманним їй суспільству рівнем довіри» [19].

Економічні чинники дуже сильно впливають на рівень ПСКС країни, адже визначають умови та соціальну ефективність соціально-економічного розвитку, рівень життя суспільства, рівень соціальної безпеки, розвиток соціальної інфраструктури, умови вдосконалення та розвитку людського, соціального, інтелектуального капіталу.

Одним із таких чинників виступає безробіття. Воно негативно впливає на економіку країни та приводить до таких наслідків, як скорочення обсягів виробництва валового національного продукту; зниження податкових надходжень до державного бюджету; зростання витрат на соціальну допомогу безробітним; знецінення отримання вищої освіти; посилення соціальної напруженості; зниження трудової активності, поглиблення соціальної диференціації, погіршення криміногенної ситуації, зростання кількості психічних захворювань тощо.

В Україні рівень безробіття населення зберігається на рівні, близькому до 9 % (рис. 2), що, у свою чергу, свідчить про негативний стан низки інших взаємопов'язаних показників ПСКС країни.

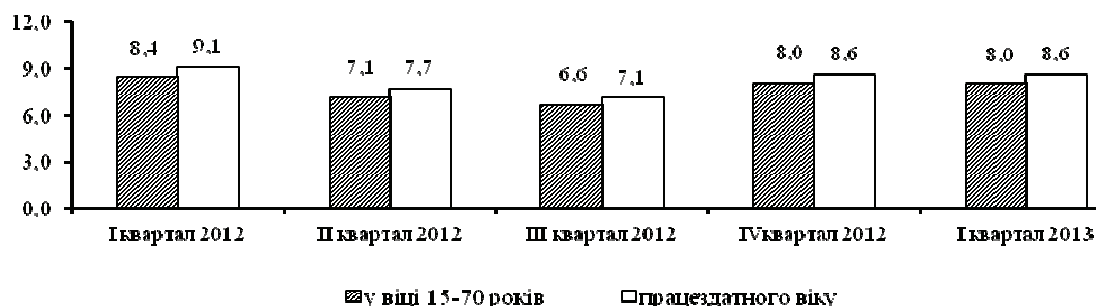

Рис. 2. Рівень безробіття населення (за методологією МОП) у 2012—2013 рр. (у % до економічно активного населення відповідного віку) [14]

До таких показників належить показник рівня якості життя. Якість життя як базис для розвитку людського капіталу є одним із ключових чинників національної конкурентоспроможності. Загальноновизнано, що зміцнення і утримання конкурентних позицій країни в глобальному світі залежить від таких параметрів якості життя, як рівень охорони здоров'я і початкової освіти; якість послуг вищої освіти та професійного вдосконалення; рівень розвитку соціальної інфраструктури, інноваційна активність тощо.

До сукупності головних індикаторів якості життя, які істотно послаблюють конкурентні позиції нашої країни відносяться:

1. Рівень охорони здоров'я та якості початкової освіти. За цими критеріями Україна помітно відстає від розвинених держав з рейтинговою позицією (за винятком системи вищої освіти та професійного вдосконалення).

2. Фінансування розвитку людського капіталу. Видатки на охорону здоров'я та освіту в Україні є незначними у порівнянні з країнами з високим рівнем розвитку людського капіталу та низкою інших країн (3,7 % від номінального ВВП) [2]. За оцінками експертів Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) за рівня витрат на охорону здоров'я нижчого 5 % обсягу ВВП економіка стає неефективною. Для порівняння: витрати на охорону здоров'я становлять: у Німеччині — 8,7 %, у Норвегії — 8,6 %, у Великобританії — 6,9 %, у США — 6,8 %, у Португалії — 6,7 %, у Польщі — 6,2 %. Видатки на освіту у нашій країні у 1991 р. становили 6,2 % обсягу ВВП, а у 2013 р. знизилися до 4 % [1]. У той же час, як в інших постсоціалістичних країнах вони сягають 7—8 %.

3. Стан нормативно-правової урегульованості проблеми. В Україні прийнято «Стратегію демографічного розвитку України на 2006—2015 роки», основним завданням якої є подолання демографічної кризи, поліпшення якості життя населення та збереження духовного потенціалу. Проте слід зауважити, що проблему якості життя не визнано пріоритетом соціально-економічного розвитку України у стратегічних загальнодержавних планах та регіональних програмах соціально-економічного розвитку.

4. Стан розвитку інформаційного суспільства. Україна має власну історію розвитку базових засад інформаційного суспільства: діяльність всесвітньо відомої школи кібернетики; розроблення на початку 90-х років минулого століття концепції та програми інформатизації; створення різноманітних інформаційно-комунікаційних технологій і загальнодержавних електронних інформаційно-аналітичних систем різного рівня та призначення. Разом з тим, основними чинниками, які призвели до гальмування розвитку інформаційного суспільства в Україні, є відсутність дієвого механізму виконання завдань розвитку інформаційного суспільства, неефективність роботи Міжгалузевої ради з питань розвитку інформаційного суспільства, зменшення обсягу фінансування робіт у рамках виконання Національної програми інформатизації, внаслідок чого зменшився вплив Програми на процеси інформатизації в державі та посилилася децентралізація підходів до здійснення заходів з розбудови інформаційного суспільства відповідними державними органами [16].

5. Інноваційна активність. За Глобальним інноваційним рейтингом, складеним агентством Bloomberg, Україна входить до 50 країн-лідерів світу за рівнем інноваційного розвитку (42 місце за підсумками 2012 року). Найсильнішими сторонами України з точки зору інноваційності визнаються: охопленість населення вищою освітою (6 місце в світі), патентна активність (17 місце), інтенсивність НДДКР (39 місце), технологічні можливості промисловості (34 місце). Згідно з оцінками Всесвітнього економічного форуму в Давосі Україна належить до держав із середнім рівнем інноваційності (79 позиція за Фактором інноваційності та досвідченості бізнесу за підсумками 2012 року).

Негативною характеристикою якості життя виступає бідність населення.

Бідність в Україні вважається однією з найскладніших соціальних проблем, яка свідчить про низький рівень ПСКС країни. Основні її показники подано в табл. 2.

Таблиця 2

Основні показники бідності в Україні за 2002—2011 рр. [7]

Показники бідності	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Рівень бідності, %	27,2	26,6	27,3	27,1	28,1	27,3	27,0	26,4	24,1	24,3
Рівень злиденності, %	13,7	13,7	14,2	14,4	14,8	13,8	13,6	13,0	11,2	10,7

Продовження табл.2

Показники бідності	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Рівень злиденності серед бідного населення, %	50,6	51,4	51,9	53,1	52,5	50,6	50,6	49,1	46,6	43,8
Глибина бідності, %	23,9	22,9	24,0	23,8	23,8	23,1	23,4	22,3	20,9	20,6
Сукупний дефіцит доходів бідного населення (млн грн на місяць)	597,2	618,4	821,9	1079,5	1303,0	1491,6	2198,6	2184,1	2108,0	2338,0

З даних табл. 2. видно, що відносні показники бідності за досліджуваний період незначно зменшилися, однак сукупний дефіцит доходів бідного населення весь час збільшувався.

У забезпеченні розв'язання соціальних проблем велика роль належить державі. Соціальна політика держави є важливим напрямом впливу на ПСКС країни, оскільки являє собою систему заходів правового, економічного та організаційно-адміністративного характеру, спрямованих на регулювання соціальних відносин у суспільстві; забезпечення стимулів для високопродуктивної суспільної праці і надання соціальних гарантій населенню, на створення умов самореалізації особистісного потенціалу людини і забезпечення стратегічних пріоритетів та умов соціального розвитку відповідно до сучасних світових стандартів. Основні напрями діяльності сучасної соціальної держави включають: заходи із заохочення економічного зростання (стимулювання попиту на ринку праці, політика цін і доходів тощо); перерозподіл національного доходу на користь соціально вразливих верств (за ознакою віку — молодь та пенсіонери, за ознакою статі — жінки, за ознакою фізичних вад — інваліди тощо); розвиток доступних для всіх охорони здоров'я, освіти, культури. Головне завдання соціальної держави зумовлює визначення основних принципів, які мають усвідомлюватись громадянами і реалізуватись через діяльність державних та недержавних інституцій, а саме: принцип загального добробуту, принцип соціальної справедливості; принцип солідарності; принцип субсидіарності; принцип соціальної безпеки [8].

Висновки

Аналіз великої кількості пов'язаних між собою чинників впливу на потенціал соціальної конкурентоспроможності зумовлює необхідність згрупувати їх за сферами впливу та дає можливість визначити головні характеристики потенціальних можливостей:

— на мікрорівні: підтримувати конкурентоспроможність людського капіталу та управлінського персоналу організацій; формувати та підтримувати соціальний капітал; стимулювати соціальні інновації; впроваджувати у господарську діяльність принципи соціальної відповідальності бізнесу;

— на метарівні: підтримувати регіональну зайнятість та ефективність ринку праці; забезпечувати належний рівень соціальної інфраструктури, задоволення зростаючого рівня потреб громадян в освіті, медичній допомозі тощо; створювати умови для зростання реальних доходів та добробуту населення; стимулювати розвиток громадянського суспільства; забезпечувати ефективність механізмів узгодження економічних інтересів бізнесу та місцевих органів влади; забезпечувати сприятливий психологічний клімат як в суспільстві, так і в окремих структурних утвореннях; гарантувати правовий захист населення від адміністративного свавілля, свободу духовного життя, захист від ідеологічного тиску;

— на макрорівні: забезпечувати високий рівень і відповідну сучасним вимогам якість життя та здоров'я населення, сприятливі умови праці, захист від негативних дій індустріального виробництва; надійну систему соціального захисту населення; стабільність суспільного життя; екологічну безпеку; міжнародні соціальні стандарти життя усім членам суспільства, захист цивільних і політичних прав і свобод, відповідних принципам правової держави; високий конкурентний статус країни у політичній, економічній та соціокультурній сферах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України «Про Державний бюджет України на 2013 рік (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2013, № 5—6, ст. 60). — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5515-17>.
2. Азаров М. Видатки на медицину у 2013 році становитимуть 53 млрд грн / Микола Азаров / Департамент інформації та комунікацій з громадськістю Секретаріату КМУ. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua/control/ru/publish/>.
3. Белорусова М. А. Оценка использования социального потенциала региона / М. А. Белорусова // Экономика і організація управління. — 2010. — № 1 (7). — С. 163—168.
4. Бузгалин А. В. Социальный капитал: клей, обеспечивающий устойчивость позднего капитализма или гексоген в его основании / А. В. Бузгалин // Общественные науки и современность. — 2011. — № 3. — С. 147—161.
5. Богунець А. Зайнята Україна: Хто у роботі найпотрібніший? [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://ua.forua.com/analytics/2012/05/01/113351.html>.
6. Грішнова О. А. Соціальний капітал: сутність, значення, взаємозв'язок з іншими формами капіталу / О. А. Грішнова, Н. А. Полив'яна // Україна: аспекти праці. — 2009. — № 5. — С. 19—24.
7. Джерело : за даними обстеження умов життя домогосподарств, що проводиться Державною службою статистики України. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.gorstat.kiev.ua/p.php3?c=499&lang=1>.
8. Ільчук Л. І. Концепція соціальної держави в Україні [Електронний ресурс] / Л. І. Ільчук, А. В. Сивак // Центр перспективних соціальних досліджень Міністерства соціальної політики України. НАН України. — Режим доступу : http://www.cpsr.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=31:2010-06-13-21-09-40&catid=20:2010-06-13-21-06-26.
9. Каргаполова Е. В. Потенциал социального развития региона: опыт эмпирического исследования [Электронный ресурс] / Е. В. Каргаполова. — Режим доступа : ukros.ru/wp-content/.../09/каргаполова.doc.
10. Лібанова Е. Демографічний прогноз: що очікувати українцям до 2050 року? / Елла Лібанова, Ірина Курило. — Урядовий кур'єр. 31 січня 2012 року, вівторок, № 18. — С. 2—3.
11. Лебедева Н. Социальный капитал и модернизация этноэкономики Юга России / Н. Лебедева, О. Ломовцева // Общественные науки и современность. — 2006. — № 2. — С. 109—117.
12. Любченко О. М. Соціально-економічний потенціал регіону поняття, структура, генезис [Електронний ресурс] / О. М. Любченко // Формування ринкової економіки : наук. зб. / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана»; відп. ред. О. О. Беляєв. — 2010. — Вип. 23. — С. 202—209.
13. Маслова И. С. Социальный потенциал развития экономики / И. С. Маслова // Вестник ин-та экономики РАН. — 2008. — № 2. — С. 37—53.
14. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
15. Привалов Ю. Соціальна експертиза: підходи і методи / Ю. Привалов, О. Рогожин, Ю. Сасенко // Вісник державної служби України. — 1998. — № 2. — С. 68—76.
16. Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15 травня 2013 р. № 386-р.
17. Полищук Л. То, что нельзя купить [Электронный ресурс] / Л. Полищук // Бизнес-Журнал «Online». — № 4—6 апреля. — 2011. — С. 1. — Режим доступа : http://isc.hse.ru/ru/press?__prgv=1.
18. Штырбул С. А. Социальный капитал и социальный потенциал: субъекты и функции : автореф. дис. на соискание науч. степени канд. екон. наук / С. А. Штырбул. — М. : МГУ, 2010. — 27 с.
19. Фукуяма Ф. Доверие: социальные добродетели и путь к процветанию / Ф. Фукуяма ; пер. с англ. Д. Павловой, В. Кирющенко, М. Колопотина. — М. : изд-во АСТ: Ермак, 2004. — 730 с.

Рекомендована кафедрою фінансів ВНТУ

Стаття надійшла до редакції 3.11.2013

Чорнодід Ігор Степанович — канд. екон. наук, доцент, докторант, e-mail: Chornodid@ukr.net.

Науково-дослідний економічний інститут Міністерства економічного розвитку та торгівлі України, Київ

I. S. Chornodid¹

Characteristic of the potential of social competitiveness of the state

¹Research Institute of the Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine, Kyiv

The category of potential of social competitiveness of country is exposed in the article. The approach to determination of socio-economic potential is offered. The general model of potential research of social competitiveness of country is offered and the basic constituents of this model are exposed. The analysis of demographic indicators of Ukraine, indexes of poverty, unemployment rate is also conducted. It is well-proven that providing of high level of potential of social competitiveness of country is possible in terms of improvement of working potential, that is its innovative factor. The main indicators of quality of life are exposed in the article.

Key words: *potential of social competitiveness of country, social potential, unemployment, social capital, human capital.*

Chornodid Ihor S. – Cand. Sc. (Econ.), Assistant Professor, e-mail: Chornodid@ukr.net

И. С. Чернодид¹

Характеристика потенциала социальной конкурентоспособности страны

¹Научно-исследовательский экономический институт Министерства экономического развития и торговли Украины, Киев

Раскрыта категория потенциала социальной конкурентоспособности страны. Предложены подходы к определению социально-экономического потенциала, и общая модель исследования потенциала социальной конкурентоспособности страны, раскрыты основные её составляющие. Также проведен анализ демографических показателей Украины, бедности, безработицы. Доказано, что обеспечение высокого уровня потенциала социальной конкурентоспособности страны возможно при условии улучшения трудоворесурсного потенциала, а именно его инновационного фактора. Раскрыты главные индикаторы качества жизни.

Ключевые слова: потенциал социальной конкурентоспособности страны, социальный потенциал, безработица, социальный капитал, человеческий капитал.

Чернодид Игорь Степанович — канд. экон. наук, доцент, докторант, e-mail: Chornodid@ukr.net